

Ο Μεγάλος Κανόνας και η συντριβή της καρδιάς

[/ Ορθόδοξες Προβολές](#)

Στην αρχή της Μεγάλης Σαρακοστής, στο μεγάλο απόδειπνο των τεσσάρων πρώτων ημερών της Α΄ Εβδομάδας των Νηστειών διαβάζεται χωρισμένος σε τέσσερα μέρη ο Μεγάλος Κανόνας και ολόκληρος την Πέμπτη της Ε΄ εβδομάδας των Νηστειών. Ψάλλεται σε ήχο πλ. β΄ που είναι ιδιαίτερα κατανυκτικός, εκφραστικός του πένθους και της συντριβής της καρδιάς.

Μπορούμε να περιγράψουμε το κανόνα αυτό σαν ένα θρήνο μετάνοιας που μας μεταφέρει στο βάθος και στο πεδίο δράσης της αμαρτίας, κλονίζοντας τη ψυχή μας με την απόγνωση, τη μετάνοια και την ελπίδα. Με μία μοναδική τέχνη ο Άγιος Ανδρέας συνυφαίνει τα μεγάλα βιβλικά θέματα: Αδάμ και Εύα, Παράδεισος και Πτώση, Πατριάρχες, Νώε και

κατακλυσμός, Δαβίδ, Χώρα της Επαγγελίας και τελικά Χριστός και Εκκλησία, ομολογία των αμαρτιών και μετάνοια. Τα γεγονότα της ιερής ιστορίας παρουσιάζονται σαν γεγονότα της ζωής μου. Οι ενέργειες του Θεού στο παρελθόν αποβλέπουν σε μένα και στη σωτηρία μου, η τραγωδία της αμαρτίας και η προδοσία παρουσιάζονται σαν προσωπικά δική μου τραγωδία. Η ζωή μου παρουσιάζεται σαν ένα κομμάτι της μεγάλης πάλης ανάμεσα στο Θεό και τις δυνάμεις του σκότους που επαναστατούν εναντίον του.

Η πνευματική ιστορία του κόσμου είναι επίσης και δική μου ιστορία. Γίνονται για μένα μια πρόκληση με τα αποφασιστικά γεγονότα και τις πράξεις από το παρελθόν, που το νόημά τους και η δύναμή τους είναι αιώνια, γιατί κάθε ανθρώπινη ψυχή - μοναδική και ανεπανάληπτη - συγκινείται από το ίδιο δράμα, αντιμετωπίζει την ίδια τελικά εκλογή, ανακαλύπτει την ίδια πραγματικότητα.

Το έργο και ο σκοπός του Μεγάλου Κανόνα είναι να ξεσκεπάσει την αμαρτία και έτσι να μας οδηγήσει στη μετάνοια. Η αποκάλυψη αυτή, δεν γίνεται με ορισμούς και απαριθμήσεις, αλλά με μια βαθειά ενατένηση στη μεγάλη βιβλική ιστορία που είναι η ίδια η ιστορία της αμαρτίας, της μετάνοιας και της συγγνώμης.

Καταλαβαίνουμε ότι αμαρτία είναι, πρώτα απ' όλα, η άρνηση ότι η ζωή είναι προσφορά ή θυσία στο Θεό, με άλλα λόγια δηλαδή, η άρνηση ότι η ζωή έχει θεϊκό προσανατολισμό, ότι η αμαρτία, επομένως, είναι από τις ρίζες της, η παρέκκλιση της αγάπης μας από τον τελικό σκοπό της. Για να καταλάβουμε σωστά τον Μεγάλο Κανόνα θα πρέπει να ξέρουμε την Αγία Γραφή και να έχουμε την ικανότητα να μεταφέρουμε τα νοήματά του στη ζωή μας.

<<Κανόνες>> στην εκκλησιαστική υμνογραφία λέγονται ύμνοι μεγάλοι, αποτελούμενοι από μικρότερες ενότητες, που ονομάζονται <<Ωδές>>. Κάθε <<Ωδή>> (σημαίνει άσμα θρησκευτικό, από το ρήμα άδω) αποτελείται από τον <<ειρμό>>, που είναι η πρώτη στροφή κάθε Ωδής και χρησιμεύει σαν υπόδειγμα και βάση των στροφών που ακολουθούν, τα λεγόμενα τροπάρια (τρέπονται σύμφωνα με τον ειρμό).

Μέγας ονομάσθηκε για την έκτασή του, αποτελείται από εννέα ωδές, έντεκα ειρμούς (η β' και η γ' ωδή έχουν από δύο ειρμούς) και 250 τροπάρια (25 η α' ωδή, 41 η β', 28 η γ', 29 η δ', 23 η ε', 33 η στ', 22 η ζ',

22 η η΄ και 27 η θ΄).

Συντάχθηκε από τον Άγιο Ανδρέα αρχιεπίσκοπο Κρήτης, ο οποίος γεννήθηκε γύρω στα 660 στη Δαμασκό. Έγινε μοναχός στα Ιεροσόλυμα και κληρικός στη Κωνσταντινούπολη. Ψηφίσθηκε μετά το 710 αρχιεπίσκοπος Κρήτης. Άφησε πλούσιο συγγραφικό έργο, κυρίως υμνογραφικό και ομηλικό.

Την Πέμπτη της Ε΄ εβδομάδας των Νηστειών, στα μοναστήρια ψάλλεται ολόκληρος την δ΄ ώρα της νύκτας, γύρω στα μεσάνυχτα και στους ενοριακούς ναούς το βράδυ της Τετάρτης μαζί με το μικρό απόδειπνο, της ίδιας εβδομάδας.

Το θέμα και το σκοπό του Κανόνα περιγράφει το συναξάρι της Ε΄ Εβδομάδας των Νηστειών: <<Ο ποιητής, με πλήθος αγιογραφικών ιστορημάτων και παραδειγμάτων, θετικών και αρνητικών, από την πλάση και τη πτώση του Αδάμ ως την Ανάληψη του Χριστού και τον ευαγγελισμό της ανθρωπότητας από τους Αποστόλους, παρακινεί κάθε ψυχή να μιμείται τις καλές πράξεις, ν΄ αποφεύγει τις φαύλες και να καταφεύγει πάντα στο Θεό με μετάνοια, δάκρυα, εξομολόγηση και κάθε ευαρέστηση.>>

ΠΗΓΗ: monipetraki.gr

Μερικά αποσπάσματα:

	
---	---

ΤΡΟΠΑΡΙΟ Ζ'

Τὴν τοῦ Κάιν ὑπελθὼν
μιαιφονίαν τῇ προαιρέσει,
γέγονα φονεὺς
συνειδότι ψυχῆς,
ζώσας τὴν σάρκα
καὶ στρατεύσας κατ' αὐτῆς
ταῖς πονηραῖς μου πράξεσι.

Τοῦ Κάιν ἀντιγράφοντας
τόν μιὰρό φόνο, μέ τὴν προαίρεσή μου,
ἔγινα κι ἐγὼ φονιάς
τῆς ψυχῆς μου συνειδητά.
Ἔδωσα ζωὴ στὴ σάρκα
καὶ στράφηκα ἐναντίον της
μέ τίς πονηρές μου πράξεις.

ΤΡΟΠΑΡΙΟ Η'

Τῇ τοῦ Ἀβελ, Ἰησοῦ,
οὐχ ὁμοιώθην δικαιοσύνη·
δῶρά σοι δεκτὰ
οὐ προσῆξα ποτέ,
οὐ πράξεις ἐνθέους,
οὐ θυσίαν καθαρὰν,
οὐ βίον ἀνεπίληπτον.

Τοῦ Ἀβελ, Ἰησοῦ μου,
δέν μιμήθηκα τὴν ἀρετὴ.
Δῶρα εὐπρόσδεκτα
δέν Σοῦ πρόσφερα ποτέ,
μήτε πράξεις θεάρεστες,
μήτε θυσία καθαρὴ,
μήτε ζωὴ ἀνεπίληπτη.